

**НАСТАВНО – УМЕТНИЧКО – НАУЧНОМ ВЕЋУ ФАКУЛТЕТА
МУЗИЧКЕ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ И СЕНАТУ
УНИВЕРЗИТЕТА УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ**

Извештај комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта
мр Маје Рајковић, под насловом:

«Полифони начин музичког мишљења, проблем и изазов –
интерпретативно истраживање клавирских дела полифоне фактуре
Фрескобалдија, Баха, Шостаковича, Рахмањинова и Барбера»

Комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта, која је именована на седници Наставно – уметничко – научног већа Факултета музичке уметности, одржаној 14. јула 2014. године, у саставу: др ум. Љиљана Вукелја, доцент, ментор, мр Дејан Синадиновић, редовни професор, мр Бранко Пенчић, редовни професор, мр Лидија Станковић, редовни професор и мр Никола Рацков, редовни професор у пензији, проучила је писани део кандидаткињиног уметничког пројекта под насловом : *«Полифони начин музичког мишљења, проблем и изазов – интерпретативно истраживање клавирских дела полифоне фактуре Фрескобалдија, Баха, Шостаковича, Рахмањинова и Барбера»* и на основу заједничког увида у садржај текста уметничког пројекта и јавне презентације у форми реситала, подноси Научно – уметничко – научног већу Факултета музичке уметности у Београду и сенату Универзитета уметности у Београду следећи

ИЗВЕШТАЈ

Биографски подаци

Маја Рајковић је рођена у Београду. Своје основно и средње музичко образовање стекла је у класи Радмиле Живковић и Мирославе-Лили Петровић. Дипломирала је на Академији уметности у Новом Саду у класи Константина Богиноа. Завршила је школу за «Високо

музичко усавршавање» у Портогруару (Италија) код истог професора, где се усавршавала у области клавира и камерне музике. Магистрирала је у класи проф. Душана Трбојевића на Факултету музичке уметности у Београду, где је и запослена као ванредни професор на Катедри за клавир. Од 1998 – 2009. председник је Музичке омладине Београда, а од 2001. потпредседник MCNM (Mediterranean Collaboration of New Musicians).

Први клавирски реситал одржала је у својој четрнаестој години, а током школовања освојила је низ значајних награда за клавир и камерну музику. Добитник је треће награде на интернационалном пијанистичком конкурс у «Carlo Soliva» у Италији 1984. године. Финалиста је конкурса «Рахмаџинов 93». На 24. међународном такмичењу Музичке омладине освојила је трећу награду жирија и специјалну награду публике.

Наступала је са Београдском филхармонијом, Симфонијским оркестром РТС-а, Гудачима Светог Ђорђа, гудачким оркестром «Душан Сковран», Симфонијским оркестром РТЦГ...Учествовала је на фестивалима «Дани музике» у Херцег Новом, «Моћ клавира», БЕМУС-у, Сплитском љету, Подгоричком љету, Херцег-фесту, Мокрањчевим данима у Неготину, конгресима ЕПТА-е, Меморијалу «Емил Хајек», Међународној трибини композитора, Међународном фестивалу камерне музике у Портогруару, Међународном фестивалу жена музичара у Атени, Загребачком бијеналу...

Концертирала је као солиста и камерни музичар у многим градовима наше земље, али и у Италији, Грчкој, Енглеској, Луксембургу...

«...свирање Маје Рајковић карактерише пијанистички нерв, темперамент и склоност ка драмско-лирским контрастима. Уметница је веома убедљива како у моћним градацијама, тако и у лирским партијама..(Политика)

«...Врхунац који је изазвао овациону провалу дворане била је предивна, блистава, филигранска игра клавирског звука...(Радио Загреб)

«...Остали смо задивљени пред правом експлозијом талента, снаге изражајности...(Гордана Крајачић: Музички портрети)

«...Посебно сам био импресиониран њеним елегантним, веома култивисаним и рафинираним осећајем за стил, и њеним «бел кантом». Она је уметник највише интелектуалности и духовности који при том поседује истинску људску топлину...» (Daffyd Llywelyn, председник жирија на 24. Међународном такмичењу музичке омладине)

«...Највиши музички врхови...Маја Рајковић прави необичне програме и свира на јединствен начин...Ретке компоненте пијанизма она развија на сасвим особен начин, представљајући данас једну од најуспешнијих жена уметница у нашој средини...» (Бранка Радовић, Политика).

Детаљна анализа докторског уметничког пројекта – јавне уметничке презентације и писаног рада

Предмет овог рада представља интерпретативно истраживање полифоновог начина мишљења приликом извођења композиција за клавир из опуса стваралаца различитих епоха.

У уводу писаног дела докторског уметничког пројекта, Маја Рајковић представља полифонију као појам у општем смислу, говори о њеном еволутивном путу од времена ренесансе до савремене музике 21. века, техникама компоновања кроз различите епохе и различитим приступима интерпретацији. У другом делу увода, 1.2 *Методологија*, кандидаткиња објашњава мотивацију за овакав избор тематског поља, са фокусом на одређеним композицијама које ће служити као узорак за истраживање. Такође, наводи методе којима ће се служити током истраживања, а то су: историјске (сакупљање свих релевантних података о ауторима и делима), аналитичке (сагледавање полифоније у контексту музичке историје, хармонске анализе.), компаративне (анализа и упоређивање третмана полифоније кроз различите епохе, као и упоређивање различитих интерпретација истих полифоних композиција на путу ка сопственом интерпретативном сазревању) и метода синтезе (обједињавање резултата до којих ће се доћи током истраживања).

У другом поглављу писаног рада, *Полифонија*, Маја Рајковић етимолошки разлаже појам полифоније. Кандидаткиња анализира и објашњава композиционе поступке при настанку полифоне музике, писане, како за вокално-инструменталне ансамбле, тако и за инструменте са диркама, од времена ренесансе до данас. Затим, представља етимологију појма *контрапункт*, који се често користи као синоним за полифонију, а потом наводи и анализира музичке облике најчешће везане за полифони начин компоновања.

Треће поглавље, *Процес мишљења*, говори о комплексним односима, који се одвијају у домену процеса мишљења, као неопходном сегменту

интерпретације. Маја Рајковић објашњава систем начина размишљања као и активирање когнитивних способности уметника, приликом извођења полифоних композиција на клавиру.

Четврто поглавље, *Полифони начин музичког мишљења – проблем и изазов*, представља и централни део писаног рада. У њему се кандидаткиња фокусира на дела која изводи на концертном делу презентације и која представљају истраживачке узорке у анализи процеса пијанистичког и интерпретативног сазревања, као и формирања сопствене музичко-креативне личности. Кроз ове музичке примере, Маја Рајковић сагледава развојни пут полифоније и њену примену кроз музичку историју. Дела обухватају период од касне ренесансе до музике двадесетог века, а њихови композитори су значајни представници својих епоха. Маја Рајковић са великом прецизношћу приступа анализи сваког дела понаособ, истражујући историјске околности под којима су композиције настале, различите карактеристике музичких стилова, разноврсности тушеа, артикулација и односа према педалу. Такође, истражује однос према темпу, музичком времену (ширење или сабијање фраза, употреба *рубата*) и усмерењима ка кулминацији унутар музичке фразе, у односу на хармонски ток у микро и макро музичкој целини.

У закључку, Маја Рајковић представља резултате до којих је дошла током интерпретативног истраживања полифоније кроз различите епохе. Концизно указује на особености технике компоновања, као и извођачких захтева сваког од композитора, међутим указује и на њихове сличности и елементе који би могли да обједине и повежу овакав избор композиција у једну извођачку целину. За истраживање и израду писаног дела уметничког пројекта кандидаткиња наводи изузетно интересантну и разноврсну стручну литературу на српском и енглеском језику.

Анализа јавне уметничке презентације

Јавна уметничка презентација пројекта одржана је 10. октобра 2013. године у Великој сали Факултета музичке уметности. Овом значајном наступу претходио је низ клавијских реситала по градовима Србије, затим у Мађарској, Луксембургу, Немачкој, као и у Београду, у Великој сали Коларчеве задужбине. Овај велики број концертних наступа, са истим програмом, такође представља облик истраживања кроз које је уметница, сталним преиспитивањем, снимањем и преслушавањем сопствених извођења, као и критичким освртом на све

параметре везане за стварање извођачког уметничког дела на самој сцени, градила свој јединствени пут ка уметничкој интерпретацији.

Програм уметничке презентације:

- Ђироламо Фрескобалди (1583-1643.): *Токата бр. 9/ из друге свеске Токата*
- Јохан Себастијан Бах (1685-1750): *Прелудијум и fuga у гис-молу/ из друге свеске Добро темперованог клавира*
- Јохан Себастијан Бах-Сергеј Рахмањин: *Свита/ из виолинске Партите бр. 3 у де-молу*
- Дмитриј Шостакович (1906-1975): *Прелудијум и fuga у А-дуру оп.87 бр.7*
- Семјуел Барбер (1910-1981): *Соната за клавир оп. 26*
- Сергеј Рахмањин (1873-1943): *Музички моменти оп. 16*

Оцена остварених резултата и критички осврт референата

Докторски уметнички пројекат Маје Рајковић који представља интерпретативно истраживање одређених полифоних композиција за клавир из различитих епоха, у потпуности одговара захтевима овог студијског програма. Поред веома успешног клавирског реситала, на коме је пијанисткиња приказала изузетан ментални и психички капацитет, концентрацију, профилисан осећај за тонско нијансирање и веома снажну уметничку личност дораслу најсложенијим пијанистичким захтевима, писани рад представља, за нашу средину, важну стручну литературу која би могла значајно да унапреди рад, како педагошки, тако и извођачки, на делима полифоне структуре.

ЗАКЉУЧАК

Комисија са задовољством предлаже Наставно уметничко научно већу ФМУ и Сенату Универзитета уметности у Београду да прихвате изванредан писмени рад и концертно извођење програма и одреде термин за одбрану докторског уметничког пројекта кандидаткиње Маје Рајковић под називом “*Полифони начин музичког*

мишљења, проблем и изазов – интерпретативно истраживање клавирских дела полифоне фактуре Фрескобалдија, Баха, Шостаковича, Рахмањинова и Барбера“ , као изузетно значајан допринос за развој аналитичког мишљења, извођачке уметности пијанизма, као пројекат на докторским уметничким студијама који у потпуности испуњава захтеве овог највишег студијског нивоа.

Комисија

др ум. Љиљана Вукелја, доцент, ментор

мр Дејан Синадиновић, редовни професор

мр Лидија Станковић, редовни професор

мр Бранко Пенчић, редовни професор

мр Никола Рацков, редовни професор у пензији